

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ. ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА АНТИКОРУПЦІЯ

Спеціальність: **ІІ «Стоматологія»**
Освітньо-професійна програма: **«Стоматологія»**
Код компонента в освітній програмі: **ОК25**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **1**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3,0 кредити ECTS (90 год.)**
Вступ до спеціальності 1,0 кредити ECTS (30 год.);
Антикорупція та доброчесність 2,0 кредити ECTS (60 год.)
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **курс правознавство загальноосвітньої середньої школи**

Кафедра/підрозділ: **кафедра судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса**, вул. Амосова 35, філія №2 Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, 3-й поверх

Керівник освітнього компонента: **доц. Кривенко Олександр Іванович**,
email: oi.kryvenko@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5696>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Європейський вектор розвитку передбачає, що Україна, окрім іншого, буде неухильно дотримуватися принципів нульової толерантності до фактів корупції і порушення академічної та професійної доброчесності. Особливо важливо, щоб молоді фахівці від початку своєї професійної діяльності стали протагоністами означених цінностей. Тому слід їх не лише усіяко популяризувати, а й озброювати відповідним методологічним забезпеченням і ознайомлювати з кращими практиками. Освітній компонент враховує виклики сьогодення та покликаний максимально спектрально надати необхідні знання і навички здобувачам освіти, аби в майбутньому їхня практична діяльність була найменш тернистою, а практичні навички допоможуть краще орієнтуватись в різноманітних ситуаціях їх буденного життя та стануть частиною формування антикорупційного та відповідального ставлення до своєї держави. Отже, ОК «Антикорупція та доброчесність» є необхідною складовою у компетентнісному підході до формування медичного працівника, який зобов'язаний розуміти спектральність як наукової, так і практичної діяльності, знати національну нормативно-правову базу, коректно застосувати отриманні знання у практичній діяльності.

МЕТА КУРСУ: полягає у формуванні знань і розуміння поняття доброчесності та доброчесних стратегій поведінки, а також сприянні формуванню практичних навичок як уникати корупції в повсякденному житті та діяти доброчесно в складних неоднозначних життєвих ситуаціях у здобувачів освіти другого магістерського рівня освіти, які навчаються за спеціальністю ІІ «Стоматологія».

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ: ознайомлення здобувачів з історичними витоками, сутністю понять «корупція» та «доброчесність» та їх місцем в українському суспільстві; наданням цілісної системи знань про історію, сутність та складові корупції; формування розуміння важливості громадянського суспільства у запобіганні та протидії корупції; формування вміння знаходити та критично аналізувати інформацію; формування розуміння важливості засобів масової інформації у запобіганні та протидії корупції; формування у здобувачів освіти готовності долучатися до забезпечення доброчесного освітнього середовища та використовувати на практиці основні інструменти залучення молоді до розбудови доброчесного суспільства. Отже, опанування освітнього компонента передбачає від здобувача освіти:

- знати сутність, значення, причини, форми прояву та наслідки корупції;

- розуміти специфіку державної політики щодо протидії корупції;
- знати міру відповідальності корупціонерів;
- вміти застосовувати заходи, спрямовані на протидію корупції;
- знати сутність, принципи, види та значення доброчесності;
- знати принципи академічної та професійної доброчесності;
- знати міру відповідальності за порушення принципів академічної та професійної доброчесності;
- вміти застосовувати заходи, спрямовані на дотримання принципів академічної та професійної доброчесності.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Поняття та загальна характеристика корупції. Теоретичні засади дослідження корупції як соціально-економічного явища. Міжнародний досвід щодо запобігання та протидії корупції.
2. Антикорупційна політика України. Суб'єкти антикорупційної діяльності та антикорупційне законодавство. Система заходів із запобігання корупції.
3. Доброчесність: від історії до сьогодення. Сучасний вимір доброчесності. Доброчесність в освіті. Сутність поняття «академічна доброчесність». Основні принципи академічної доброчесності в освітньому процесі.
4. Доброчесність у системі охорони здоров'я. Сутність поняття «професійна доброчесність». Етичні принципи та професійні стандарти лікаря. Корпоративна культура. Міжнародний досвід формування культури доброчесності.
5. Протидія неправомірній вигоді та конфлікту інтересів у медицині. Юридична відповідальність за порушення принципів антикорупції та професійної доброчесності.

Перелік тем практичних /лабораторних занять/ семінарів (20 год.):

1. Поняття та визначення корупції. Міжнародні стандарти у сфері запобігання і протидії корупції. Дослідження корупції як явища. Теоретичні аспекти визначення корупції.
2. Основні концепції антикорупційної політики України. Антикорупційна стратегія як основний програмний документ в антикорупційній сфері та шляхи її реалізації
3. Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії корупції. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції.
4. Антикорупційні інституції. Функції та повноваження антикорупційних інститутів.
5. Антикорупційне законодавство
6. Окремі аспекти функціонування уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. Організаційно-правові засади забезпечення діяльності уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.
7. Громадська участь у запобіганні корупції. Громадські інституції запобігання та виявлення корупції в Україні.
8. Конфлікт інтересів. Поняття конфлікту інтересів, приватний інтерес. Заходи із уникнення конфлікту інтересів.
9. Система заходів із запобігання корупції. Правові заходи. Організаційні заходи. Міжнародний досвід.
10. Викривачі корупції. Гарантії захисту викривачів за законодавством України.
11. Поняття доброчесності та етики поведінки.
12. Сутність поняття «академічна доброчесність»
13. Академічний плагіат. Обман. Залучення підставних осіб. Тиск. Підказка. Контрактне виконання завдання. Конфлікт інтересів. Хабарництво. Непрозоре оцінювання. Непередбачуване співробітництво. Перевищення повноважень. Почесне авторство. Примарне авторство. Примусові благодійні внески. Примусова праця. Саботаж. Самоплагіат. Списування. Фабрикація. Фальсифікація.
14. Кодекс академічної доброчесності.

15. Основні принципи академічної доброчесності в освітньому процесі. Повноваження Комісії з академічної доброчесності, етики і управлінні конфліктами.

16. Види стягнень щодо педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівники ЗВО. Види стягнень щодо здобувачів вищої освіти.

17. Сутність поняття «професійна доброчесність». Посадові інструкції. Корпоративна культура.

18. Псування майна. Байдужість. Саботаж. Порушення трудової дисципліни. Грубість. Перевищення повноважень. Нецільове використання ресурсів. Маніпулювання з оплатою праці, сплатою податків і розрахунками з партнерами. Порушення екологічних і соціальних норм. Недотримання медичних протоколів. Надання неякісних медичних і/чи супутніх послуг. Здирництво. Хабарництво. Примусова праця.

19. Соціальна, дисциплінарна, фінансова, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність за порушення принципів професійної доброчесності.

Перелік тем самостійної роботи студента (30 год.)

1. Поняття та визначення корупції. Міжнародні стандарти у сфері запобігання і протидії корупції. Дослідження корупції як явища. Теоретичні аспекти визначення корупції.

2. Основні концепції антикорупційної політики України. Антикорупційна стратегія як основний програмний документ в антикорупційній сфері та шляхи її реалізації

3. Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії корупції. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції.

4. Антикорупційні інституції. Функції та повноваження антикорупційних інститутів.

5. Антикорупційне законодавство

6. Окремі аспекти функціонування уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. Організаційно-правові засади забезпечення діяльності уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

7. Громадська участь у запобіганні корупції. Громадські інституції запобігання та виявлення корупції в Україні.

8. Конфлікт інтересів. Поняття конфлікту інтересів, приватний інтерес. Заходи із уникнення конфлікту інтересів.

9. Система заходів із запобігання корупції. Правові заходи. Організаційні заходи. Міжнародний досвід.

10. Викривачі корупції. Гарантії захисту викривачів за законодавством України.

11. Поняття доброчесності та етики поведінки.

12. Сутність поняття «академічна доброчесність»

13. Академічний плагіат. Обман. Залучення підставних осіб. Тиск. Підказка. Контрактне виконання завдання. Конфлікт інтересів. Хабарництво. Непрозорі оцінювання. Непередбачуване співробітництво. Перевищення повноважень. Почесне авторство. Примарне авторство. Примусові благодійні внески. Примусова праця. Саботаж. Самоплагіат. Списування. Фабрикація. Фальсифікація.

14. Кодекс академічної доброчесності.

15. Основні принципи академічної доброчесності в освітньому процесі. Повноваження Комісії з академічної доброчесності, етики і управлінні конфліктами.

16. Види стягнень щодо педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівники ЗВО. Види стягнень щодо здобувачів вищої освіти.

17. Сутність поняття «професійна доброчесність». Посадові інструкції. Корпоративна культура.

18. Псування майна. Байдужість. Саботаж. Порушення трудової дисципліни. Грубість. Перевищення повноважень. Нецільове використання ресурсів. Маніпулювання з оплатою праці, сплатою податків і розрахунками з партнерами. Порушення екологічних і соціальних норм. Недотримання медичних протоколів. Надання неякісних медичних і/чи супутніх послуг. Здирництво. Хабарництво. Примусова праця.

19. Соціальна, дисциплінарна, фінансова, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність за порушення принципів професійної доброчесності.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Підсумковий семестровий контроль проводиться після завершення вивчення освітнього компоненту. **Формою контролю** є «залік». Бали для освітніх компонентів розраховуються як середнє арифметичне балів поточного контролю за всі теми впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)», що додається автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. Загальна навчальна діяльність визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано» або «не зараховано».

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- інші вимоги кафедри

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. 100 корупційних схем в регіонах України. Київ, 2020. 68 с.
2. Andersson S., Anechiarico F. Corruption and Corruption Control Democracy in the Balance. Routledge, 2019. 182 p.
3. Holmes L. Comparing Police Corruption Bulgaria, Germany, Russia and Singapore. Routledge, 2022. 236 p.
4. Iyer N. How to Find Fraud and Corruption Recipes for the Aspiring Fraud Detective. Routledge, 2020. 264 p.
5. Nelson K.L., Afonso W.B. Municipal Corruption From Policies to People. Routledge, 2024. 224 p.
6. Thede S., Karpaty P. Effects of corruption on foreign direct investment: Evidence from Swedish multinational enterprises. Journal of Comparative Economics. 2023. Volume 51. Issue 1. P. 348–371.
7. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. URL: <https://courses.prometheus.org.ua/courses/>
8. Академічна доброчесність: правові проблеми: матеріали Всеукр. круг. столу, 26 травня 2023 р. Одеса, 2023. 49 с.
9. Антикорупційний менеджмент: підручник. Київ, «Центр учбової літератури», 2021. 768 с.
10. Батечко Н., Дурдас А. Академічна доброчесність у контексті європейських практик: досвід Франції. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. № 3 (60). 2019. С. 88–94.
11. Бондаренко О.С. Концепція кримінально-правової протидії корупції: монографія. Суми: СумДУ, 2021. 472 с.
12. Васильєва О. І. Зарубіжний досвід антикорупційної діяльності в органах публічної влади. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 13. С. 62-65.
13. Висоцька Л., Кирилова Д. CASE: академічна доброчесність: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: ВСП «КРФК НАУ», 2022. 60 с.
14. Гаєв Є. О. Шість уроків з академічної доброчесності (навчальний посібник) К.: НАУ. 2020. 42 с.
15. Гребенюк Т.В. Академічна доброчесність: навчальний посібник. Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. 108 с.
16. Грищук, М. (2020). Передумови виникнення та протидії корупції: історико-правові аспекти. Актуальні проблеми правознавства, 2(22). URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/992/pdf>
17. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах. SAIUP, 2021. 17 с.
18. Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. Київ, 2017. 150 с.
19. Запобігання корупції у приватному секторі: монографія / Б.М. Головкін, В.С. Батиргарєєва, О.В. Новіков та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 286 с.
20. Кікалішвілі М.В. Стратегія й тактика протидії корупційній злочинності в Україні: монографія. Запоріжжя: Гельветика, 2020. 415 с.
21. Костюченко, О. Є. Розвиток інституту академічної доброчесності шляхом

реалізації культурно-виховної функції права. Нове українське право. № (2). 2022. С. 135-141.

22. Кравчук М.В. Основні напрямки антикорупційної діяльності в Україні та їх правове регулювання. Актуальні проблеми правознавства. 2021. Вип. 2. С. 49-56.

23. Литвиненко В. І., Лісовська Ю. П., Лісовський П. М. Навчальний посібник «Антикорупційне право». 2018. С. 64-73.

24. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. SAIUP, 2021. 41 с.

25. Наливайко І. О. (2022). Роль інститутів громадянського суспільства у запобіганні і протидії корупції в органах публічної влади. Аналітичне порівняльне правознавство, № 2. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261385>

26. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» за заг. ред. Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». 2019. 588 с.

27. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти: навчальний посібник. Херсон: Олді+, 2021. 80 с.

28. Основи публічного управління та антикорупційна політика: навчальний посібник / за заг. ред. Є.Г. Карташова, А.П. Миколайця. Київ: Освіта України, 2020. 303 с.

29. Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Іліон, 2022. 86 с.

30. Самодай В., Ковтун Г. Корупція: загрози та наслідки для соціуму. Економіка та суспільство. № 49. 2023. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2360/2281>

31. Сидоренко О. О., Яворський В. О., Квасильчук Д. Б. Корупція як вид зловживання правом: причини та основні методи боротьби. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 65–68.

32. Таламанчук К. Як захистити власну ділову репутацію від язиків незадоволених пацієнтів та конкурентів? URL: https://zib.com.ua/ua/137134-yak_zahistiti_vlasnu_dilovu_reputaciyu_vid_yazikiv_nevdovole.html

33. Франчук В. Правопорушення, пов'язані з корупцією: адміністративно-правові засади протидії: монографія. Варшава: Księgarnia internetowa Difin, ЛьвівДУВС, 2021. 183 с.

34. Франчук В. Правопорушення, пов'язані з корупцією: адміністративно-правові засади протидії: монографія Василь Франчук, Домініка Корецька-Шукєвіч. Варшава: Księgarnia internetowa Difin, ЛьвівДУВС, 2021. 183 с.

35. Шапенко, Л. О., Лавренчук, М. М. Правові засади доброчесної державної служби в Україні. Історико-правовий часопис. № 17(2) 2022. С.100-105. URL: <http://chasopys.hl.vnu.volyn.ua/index.php/chasopys/article/view/82>

36. Шумна Л. П. Деякі питання вдосконалення ефективності державної антикорупційної політики в Україні в контексті реалізації засад верховенства права. Науковий вісник Сіверщини. Серія : Право. 2022. № 1. С. 74-84.

37. Що таке доброчесність і чому це важливо для державних службовців? Національне агентство України з питань державної служби (опубліковано 17.06.2021). URL: <https://nads.gov.ua/news/dobrochesnist>

38. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення: підручник / за заг. ред. В.Я. Настюка. Харків: Право, 2019. 512 с.

Зав. кафедри судової медицини,
медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса

Олександр ДУНАСВ